

inderdaad, wanneer we het werk van Jan Lauwers, Anne Teresa de Keersmaecker of Jan Fabre bekijken, kunnen we hierin moeilijk een politiek engagement ontwaren. Uiteindelijk hoeft dit ook niet, elke artiest heeft nu eenmaal recht op zijn of haar autonome artistieke ethica.

Wat mij hier echter interesseert is de ingreep van het kunstenaarscentrum zelf. Terwijl aanvankelijk de organisatie en de dramaturgie ten dienste werden gesteld van de individuele artiest, leek in 1996 het omgekeerde te gebeuren. Niet alleen het Lunatheater ging op de kunstenaar wegen, maar ook de dramaturgie bewandelde voor heel even de omgekeerde weg. Van Kerkhoven probeerde namelijk aansluiting te vinden met een debat dat elders in de podiumsector was opgelaaid. De artiesten van het Kaaitheater hadden hier echter weinig kaas van gegeten. Meteen stoten we op de onmacht van een (bepaald soort) dramaturgie. Marianne Van Kerkhoven heeft voor het Kaaitheater namelijk altijd gepoogd om gemeenschappelijke lijnen te vinden in het artistiek

programma. Volgens een modernistische logica probeerde ze een orde te ontwaren in een op het eerste gezicht impulsieve selectie. Naar het midden van de jaren negentig viel deze discursieve praktijk echter steeds zwaarder. Gemeenschappelijke ankerpunten begonnen te vervagen, maar ook de afstand tot de oude vijand – de stadstheaters en het klassiek ballet – nam nog maar een minimale proportie aan. Twee zo typische ingrediënten van een modernistische dramaturgie, namelijk collectivisering en (eventueel impliciete) stellingname tegenover één of meerdere negatieve referenten, verdwenen hiermee op de achtergrond. Het verhaal van het kunstenaarscentrum viel daarmee ook niet meer te vertellen als een consistent, temporeel en lineair project. Deze kleine teleologie mondde met andere woorden uit in een compleet onrationaliseerbare differentie. In het midden van de jaren negentig detecteren we een kortsluiting tussen discours en artistieke praxis. Hierdoor ging de geschetste zelflegitimeringscirkel eroderen.

Maar ook hiervoor gaf Van Kerkhoven in de vroege jaren tachtig zelf het startschot. Was het niet zij die een sterke individualiteit van de artiest beklemtoonde? Was het niet het Kaaitheater dat even later met de naam kunstenaarscentrum uitpakte? De uniciteit ging alvast steeds meer terrein winnen van een collectieve lijn. Waarschijnlijk stoten we hiermee op de eeuwige ambivalentie van een huisdramaturg die tevens ook gezelschaps- of kunstenaarsdramaturg is. Als het erop aankwam koos Van Kerkhoven altijd voor de laatste. De artiest stond centraal en niet de organisatie. In die zin was de 'oude' Kaaitheaterformule eveneens discursief haar eigen grafdelver.

---

Anthoissen, Peter (1998). *Humus 2. Kaaitheater 1993-1998*. Brussel: Kaaitheater.

1. Michel Foucault (1988) *De orde van het spreken*. Boom Meppel, Amsterdam.

Maria Magdalena - Kaaitheater (1981) / Willy De Smet

